

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת שע"מ כן קיימה גר שנתגיירה אשתו עמו כתובתה קיימת שעל מנת כן קיימה ... אבל תוספת אין לה.....1
- הדרן עלך הנותב לאשתו.....2
- ב. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה.....2
- ג. נשא את הראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה.....3
- ד. כתובת בנין דכרין לא מרפה ממשעבדי.....4
- ה. בעל חוב כולי עלמא לא פליגי דהוי מותר.....4

דף צ.

א. קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת שע"מ כן קיימה גר שנתגיירה אשתו עמו כתובתה קיימת שעל מנת כן קיימה ... אבל תוספת אין לה

לקטן¹ לא תיקנו ליה רבנן נישואין, לפיכך קטן אפילו מבן תשעה שנים ולמעלה שביאתו ביאה והשיאו אביו אין לה כתובה.

ואם הגדיל וקיימה ובא עליה אחר שהגדיל יש לה כתובה מאתים לבתולה אם היתה בתולה כשנשאה², ומנה לאלמנה, דמסתמא על דעת כן בא עליה כשהגדיל שתהא כתובתה קיימת משעה ראשונה, שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות.

ודוקא עיקר כתובה מנה ומאתים יש לה, אבל התוספת שהוסיף לה בקטנותו אין לה ואפילו השיאוהו בית דין³, ואפילו העיקר אינה גובה מכת שטר

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז סו יא

² אעפ"י שכשבעל לאחר שהגדיל כבר היא בעולה מ"מ מאחר שלא התנה עמה בשעה שהגדיל קודם שבא עליה שלא יתן לה אלא מנה ע"מ כן קיימה שיהא עכשיו בתחלת נשואיה דהא בתולה היתה כשבא עליה בתחלה. ח"מ יא

³ ולא ידעתי מ"ש הרב בהג"ה אפי' השיאוהו ב"ד דאטו בב"ד טועין מיירי. ח"מ שם י

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

הכתובה שכתב לה בקטנותו כי השטר נייר בעלמא הוא, אלא מתנאי בית דין היא גובה, לפיכך אינה גובה אלא מבני חרי, ולא ממשעבדי שנמכרו בקטנותו על ידי אפוטרופסיו.⁴

וכן הדין בנר שנתגייר ואשתו עמו ובא עליה אחר שנתגיירו יש לה כתובה כתחלת נישואיה בתולה מאתים⁵ ואלמנה מנה.

הדרן עלך הכותב לאשתו

ב. מי שהיה נשוי שתי נשים ומת הראשונה קודמת לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה

כבר התבאר לעיל דף נ: שאף על פי שהבעל יורש את נשיו, והיה בדין שאם מתו נשיו ואחר כך מת הוא יהיו כל בניו חולקים את כל נכסיו בשוה, מכל מקום תנאי בית דין⁶ הוא שיהיו בני כל אחת מנשיו נוטלים כתובת אמם שמתנאי כתובה הוא שהבעל מתחייב לאשתו, שהבנים שתלד לו, יירשו את כתובת אמם כל שלא נתחייב בה כבר לאשתו⁷, יתר על חלקם בירושה עם אחיהם בני אשה אחרת, וכן יירשו בניה את נדונייתה, שמקבל הבעל

⁴ אבל מה שמכר משהגדיל טורף אפי' ממשעבדי דמאחר שיש לה מתנאי ב"ד א"כ קלא אית ליה וטורפת ממשעבדי כאלו היה כתובת' בידה. ח"מ שם יב

⁵ שיטת התוס' ורא"ש ולהרמב"ם [פי"א אישות ה"ז] לא עדיפא זו מגיורת שנתגיירה יתירה של שלש שנים שאין לה אלא מנה, הכי נמי אפילו נשאת לזה בחזקת בתולה כשנשאה בגיורתו אין לה אלא מנה. לבוש. ול"ג דלא פליגי דהתו' והרא"ש מיירי בעכו"ם שכתב לאשתו כתובה מאתים וכמו שב' רש"י ונתגיירו יחדיו וקיימה ע"מ כן קיימה שתהי' בתחלי' נשואין והא הוא כתב לה מאתים אבל הרמב"ם מיירי בקיימה סתם ולא כתב לה כתובה ונברית אז אין לה אלא מנה דכל נכרי' בחזקת בעולה. ח"מ יג, ועיין ב"ש

⁶ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיא א

⁷ כלומר שלא גירשה, ושמתה בחייו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

על עצמו בתורת נכסי צאן ברזל, וכן תוספת כתובה, לסוברים כן, ואחר כך חולקים את שאר הירושה עם אחיהם בשוה.

כיצד, הרי שהיה אדם נשוי כמה נשים, ונולדו לו מהן בנים, ומתו הנשים בחייו, ולאחר מכן מת הוא, יורשים בני כל אחת מן הנשים את כתובת אמם, ולאחר מכן חולקים כל הבנים את שאר הירושה בשוה⁸.

במה דברים אמורים שהניה יותר על שתי הכתובות דינר או יותר כדי שיחלקו השאר בשוה בתורת נחלה דאורייתא, אבל אם לא הניה דינר יותר חולקים הכל בשוה

והא דבעינן שיהא שם מותר דינר, דוקא בשמתו כל הנשים בחייו שאז כל הבנים באים מכח התקנה, לפיכך בעינן דינר מותר שיחלקו ביניהם לקיים בו נחלה דאורייתא, אבל אם לא מתו כולן בחייו, כגון היה נשוי⁹ שתי נשים והיו לו בנים מהם ומת, ואחר כך מתו הנשים, אם נשבעו ואחר כך מתו, כל אחד ואחד יורש כתובת אמו בירושה של תורה ולא בתנאי זה של בנין דכרין¹⁰, לפיכך אין משגיחין אם יש שם מותר או אין שם, ויורשי הראשונה קודמין ליורשי השנייה, ואם לא נשבעו אין שם שום תקנה שאין להם כתובה, כל זמן שלא נשבעו, לפיכך חולקין כל הבנים בשוה ואין שם ירושת כתובה.

ג. נשא את הראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה

היה נשוי¹¹ שתי נשים רבקה ולאה, ומתה אחת מהם רבקה בחייו, ואחת לאה אחר מותו ולו בנים משתייהן, אף על פי שלא הניה יותר על שתי הכתובות, אם נשבעה השנייה לאה על כתובתה קודם שמתה, בני כל אחת נוטלין כתובת אמן ואינם חולקין בשוה, שכיון שנשבעה לאה השניה הרי

⁸ דוגמא לדבר, כגון שהיו לו שתי נשים, ולשתייהן אותו מספר של בנים, והיתה הכתובה והנדוניה של הראשונה אלף, ושל השניה מאתים, ואחר כך מת והניה אלפיים, בני הראשונה יורשים אלף של כתובת אמם, ובני השניה יורשים מאתים של כתובת אמם, והשאר חולקים בשוה, נמצאו ביד בני הראשונה אלף וארבע מאות, וביד בני השניה שש מאות.

⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קיא יא

¹⁰ שלא תקנו כתובת בנין דכרין רק כשהבעל יורשה אשתו, ולא כשמת הוא בחייה אף שלא נשבעה על כתובתה, וגם היא נחשדת שלקחה צררי. ח"מ שם מו

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ה

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

בניה קודמים לקנות כתובת אמם, שאינם באים לגבות מכה התקנה אלא מכה ירושה דאורייתא שיורשים את כתובת אמן מן הדין, ורבקה שמתה בחייו אף על פי שלא נשבעה, בניה נוטלין כתובת בנין דכרין מפני התקנה, שהרי לא היה עליה שבועה שלא ניתנה כתובה לגבות מחיים¹².

ואף על פי שלא היה מותר דינר על שתי הכתובות¹³, הא נתקיים בנכסים אלו נחלה דאורייתא במה שהוצרכו לפרוע חוב כתובתה של לאה השנייה ע"י השבועה, וכיון שנתקיים בנכסים אלו נחלה דאורייתא אין צריכין מותר¹⁴.

ואם יש כאן מותר, נוטלין בני כל אחת כתובת אמם, בני רבקה הראשונה מפני התקנה, ובני לאה השנייה מדין תורה והמותר יחלקו בשוה, וכל שכן אם מתו שתיהן אחרי מותו ונשבעו שתיהן על כתובתן, שבני כל אחת נוטלין כתובת אמם אפילו אם אין שם מותר שהרי באים בתורת חוב.

וכן אם גירש אחת ומתה אחת בחייו ואחר כך מת והניח בנים משתיהן, בני המתה נוטלין כתובת בנין דכרין אפילו אם אין שם מותר דינר, דכתובת הגרושה שהיא חוב נעשית מותר לחברתה, לפיכך בני הגרושה נוטלין תחלה ונתקיים נחלה דאורייתא ואח"כ נוטלין המותר בני המתה.

דף צ:

ד. כתובת בנין דכרין לא טרפה ממשעבדי

כל היורש¹⁵ כתובת אמו שמתה בחיי אביו, אינו טורף מנכסים משועבדים אלא מבני חורין ככל היורשים, ואע"ג שככתובה שוויה רבנן וכתובה טורף ממשעבדי, כיון שבתקנת בנין דכרין נאמר במשנה "ירתון" כירושה שוויה רבנן וירושה אינה במשועבדין.

ה. בעל חוב כולי עלמא לא פליגי דהוי מותר

¹² ב"ש שם ז

¹³ ה"ה אם לא הניח כדי שתי הכתובות רק מותר דינר על כתובת בנין דכרין ואף על פי כשיקחו בני האחת כתובתה בתורת חוב לא ישאר כב"ד במלואו אפ"ה שייך כב"ד דגם להצאין תקנו כב"ד. ח"מ ח

¹⁴ דכתוב' נעשית מותר לחברת' ולא חיישינן לאנצויי שיאמרו בני השניה למה תמלו בירושת אבינו יותר ממנו כי מה שאנו נוטלין אין זה ירושה מאבינו רק מן האם אנו יורשים כתובה שלה כמבואר להלן עמ' ב.

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

כבר התבאר שאין דין כתובת בנין דכרין אלא אם יש מותר דינר על פני השיעור של הכתובה ואף על פי שיש עליו¹⁶ שטר חוב כנגד היותר, אינו ממעט אלא כל אחד מהם יורש כתובת אמו, שהואיל והשטר יוצא על כולם ועל כולם מצוה לפרוע חוב אביהם, זו היא נחלה דאורייתא¹⁷ שלהם שמקיימין במותר מצות פריעת חוב אביהם.

¹⁶ אבל אם לא נשאר מותר דינר אף על גב שמשלמים לב"ח מ"מ בעת המיתה לא היה יותר וב"ח מכאן ולהבא הוא גובה ומזה משמע ה"ה אם החוב שחייבי' הוא יותר מדינר מ"מ כיון שבעת המיתה היה יותר מדינר שייך דין כב"ד וכבר תמה בח"מ על המחבר שכתב וי"א אפילו החוב יותר מהמותר משמע דאיכא פלוגת' בזה וליתא. ב"ש ה שם

¹⁷ סמ"ע שם ו